

ουνέντευξη

«Στοιχηματίζω
υπέρ τον Θεού
και τον Αλείρον,
εναντίον του μηδενός και του τίποτε»

Πώς ξεκίνησαν όλα; Τι συνέβη μετά το περίφημο Big Bang; Υπάρχει Θεός και, αν ναι, πώς αποδεικνύεται; Ο διακεκριμένος καθηγητής Χανς Κινγκ σε μια αποκλειστική και αποκαλυπτική συνέντευξη, που σίγουρα θα κρατήσει αμείωτο το ενδιαφέρον σας.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ **KATERINA MAGANA**

HANS KÜNG

Καθηγητής Οικουμενικής
Οεολογίας στο Πανεπιστήμιο
Tübingen, πρόεδρος των Ιδρύματος
για μια Παγκόσμια Ήθική

Ποια ήταν η αρχή των πάντων;

Ο καθηγητής Χανς Κίνγκ γεννήθηκε το 1928, κοντά στη Λουκέρνη της Ελβετίας. Σπούδασε θεολογία και φιλοσοφία. Έχει αμφισβητήσει επανειλημμένως το αιδίθιτο του Πάπα και γι' αυτό του έχει αφαιρεθεί από το Βατικανό η δυνατότητα να διδάξει ρωμαιοκαθολική Θεολογία. Πολυγραφότας και πολυμαθευμένος, είναι ομάδιμος καθηγητής Οικουμενικής Θεολογίας στο Πανεπιστήμιο Tübingen και πρόεδρος του Ιδρύματος για μια Παγκόσμια Ήθική. Στην Αθήνα ήρθε για μια διάλεξη στο Ίνστιτούτο Γκαϊτε, με αφορμή την παρουσίαση του Βιβλίου του «Η αρχή των πάντων», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Ουρανός». Πνεύμα ανήσυχου και ακούραστο, επιστήμονας παγκόσμιας εμβέλειας, μοιράστηκε μαζί μας τις απόψεις του για την πιστή σε συνδυασμό με τις επιστήμες κατηνεξέδιπλή τους καθώς και με την ανθρώπινη ψυχή και τις επιθυμίες της.

■ Πότε η συνάντηση φυσικής, βιολογίας, νευροεπιστημών είναι γδύμη για τη θεολογία και τι μπορεί να προσφέρει;

«Μπορεί να μας προσφέρει μια πιο πλήρη εικόνα του άνθρου. Τα επιτεύγματα της επιστήμης είναι καλοπληκτικά: για παράδειγμα, μπορεί να μετειπάσει κανείς την περίφημη θεωρία του Big Bang: πώς έχει προκύψει, πώς εξελίσσεται. Αλλά και μια διαφορετικές μεταφράσεις και αναγνώσεις που έχει σε διάφορες χρονικές περιόδους, ιδιαίτερα στην τωρινή εποχή. Το ίδιο συμβαίνει και με τα θεολογικά ζητήματα. Το ουσιώδες είναι η θεολογία να μην παρεμποδίζει την επιστήμη, αλλά ούτε και την επιστήμη να σαρκάζει ή να αποκηρύσσει τη θεολογία».

■ Διδάσκετε Οικουμενική Θεολογία και είστε γνώστης πολλών επιστημονικών πεδίων. Τι κάνει τη θεολογία επιστήμη;

«Ηεπιστήμη είναι ποι μέσο για να καταλάβουμε ταν κόσμο που ζούμε. Μαγεύματα μετάς απονήσεις που δίνουν οι ανακατύψεις της αστροφυσικής, τις νευρο-

«Δεν
πιστεύω ότι
χρειαζόμαστε
ανεξήγητα
πράγματα,
ανεξήγητες
καταστάσεις

για να
αποδείξουμε
την ύπαρξη του
Θεού. Αντί για
το ανεξήγητο,
προτιμώ
τη γέζη
μνοτήριο».

«Δεν έχουμε προκύψει από το τίποτα»

«Ο φιλόσοφος Κανθαριζόταν, και πιστεύων ότι είχε δίκιο, πως οι επιστήμες είναι “ικανές” σε έναν εμπειρικό κώδικα, μέσα στο χώρο καλεπούχρονο. Οι δύπιστε ώμως είναι πέρα από την ανθρώπινη εμπειρία είναι ζήτημα εμπιστοσύνης ή θυσιαστίας. Εμένα μου αρέσει να έχω μια εκθαγκευμένη εμπιστοσύνη. Έχω πολλούς καθούς ήλιγους γνωποτάτους ότι δεν έχουμε προκύψει από το τίποτα. Κι αναγνωρίζω ότι η πραγματικότητα του Θεού είναι ζήτημα προσωπικής οικείης. Δεν πιστεύω ότι ο Θεός είναι εκεί για να μας εξηγήσει δύο δεν μπορούν να μας εξηγήσουν οι επιστήμονες».

■ Η επιστήμη, εκτός από τη γνώση, προσφέρει στον άνθρωπο και μερικές σημαντικές και αναγκαίες βεβαιότητες. Η θρησκεία δεν εμπίπτει ακριβώς σε αυτό το μοντέλο.

«Η επιστήμη δίνει αίσθημα ασφάλειας με το πείραμα, τα μαθηματικά. Τα ερωτήματα όμως για την ύπαρξη, το νόημα της ζωής, τα συναισθήματα δεν υπόκεινται σε περάματα. Γι' αυτό θα πρέπει επιστήμονες και θεολόγοι να είναι μετριοπαθείς και οξεῖνοι, γιατί δεν μπορούμε να τα ξέρουμε όλα, ίσως ποτέ να μην τα μάθουμε όλα. Και η πίστη μπορεί να μας διδάξει ότι πρέπει να αντέχουμε στην ιδέα ότι δεν είναι δυνατό να τα γνωρίζουμε όλα, και να ζρύμε όσο καθήπερ μπορούμε με αυτή τη βεβαιότητα!».

«Εσύ θα επιτέξεις ή θέλεις να πιστεύεις»

■ Το ερώτημα για την ύπαρξη του Θεού δεν είναι δηλιδάδη ζήτημα της επιστήμης.

«Όχι, δεν είναι. Ο Καντείνε επίσης ότι χρειόζεται να είμαι κριτικός απέναντι στην εμπειρική πραγματικότητα και την επιστημονική της προσέγγιση, γιατί πρέπει να αφήσω χώρο για την πίστη. Στα ζητήματα της

πίστης τίποτε δεν μπορεί να σε πιέσει, δους δίνειαι τηλεία ειλιευθερία να οποιασθείς. Εσύ θα επιτέξεις αν θέλεις να πιστεύεις. Και είναι ένα έξοχο στοιχείο της ανθρώπινης κοινωνίας ότι η επιευθερία, να πιστεύεις ή όχι, χωρίς επιπλώσεις».

■ Το θρησκευτικό status quo, όμως, αντιτίθεται στην επιστημονική γνώση, προσπαθώντας να διασφαλίσει το αποκλειστικό προνόμιο να καθοδηγεί πνευματικά τον άνθρωπο.

«Αυτό συνήθως συμβαίνει γιατί η κοινωνία και η επιστήμη εξερήσσονται, ενώ η θεώρηση της θρησκείας παραμένει στάσιμη. Οι φονταμενταλιστές δεν έχουν μετείσθει τις επιστήμες, ούτε και τη Βίβλο όπως πρέπει. Τη διαβάζουν κατά κυριολεξία, ενώ η ανάγνωση της πρέπει να γίνεται συμβολικά. Τις “εικόνες” της Βίβλου δεν πρέπει να τις παίρνουμε κατά λίξη, γιατί πάτε πιστογίνεται δεισιδαιμονία. Πρέπει να τις κοτανούμε σωστά. Φυσικά και ιδιαίτερα οι πεπονιγρούπτες είναι μέρος του πραθήτηματος, γιατί είναι απομονωμένοι από τη σύγχρονη εκδοχή της θρησκείας. Και το απλάθιτο του πάπα είναι μέρος του πραθήτηματος!».

■ Και έχετε αμφισβήτησει ανοιχτά το απλάθιτο του πάπα.

«Ημουν υποχρεωμένος να το κάνω. Στη δεκαετία του '60 είχα μελετήσει το ζήτημα του ειλέγχου των γεννήσεων και της αντούληψης. Οι κινήσεις του γάπιο σχετικά εκαμώδιτάν μας καταστροφήγια την Καθολική Εκκλησία και την αξιοποστία της».

«Θέλω να μην πεθάνω μέσα στο τίποτα»

■ Ποια είναι η πρόστια σας για την άποψη ότι ο άνθρωπος «δημιούργος» τη θεό για να μπορεί να δομήσει και να επλέγει τη φύση και τη ζωή του; «Δεν αντιθέματα» αποκληρίσει αυτή την οπική. Έχω όμως επιθυμία να ζω μέσα σε ένα σύμπαν που έχει νόημα, εξαίσιας των φυσικών νόμων από τη μά και από την άπηλη επιθυμία να αισθάναμαι την ύπαρξη του Θεού, επιθυμώ να πιστεύω στην αιώνια ευαγγελία. Έχω επιθυμία να μην πεθάνω μέσα στο τίποτα, να επιτίζω σε ένα θάνατο μέσα στα φως, ως έναν αποκληριμό προς τα μέσα, μια επιτστροφή μέσα στον κόσμο της πρώτης απίστας και αρχής, στην πρώτη και έσχατη πραγματικότητα μέσα στο Θεό. Εσείς μπορεί να ανταποκρίσετε: «Μαδεν υπάρχει Θεός!». Πρόκειται επίτης ουσίας για ένα ανοικτό ζήτημα. Αποφασίσατε εσείς για εσάς, κι εγώ για εμένα».

■ Η πίστη στα θαύματα εγγράφεται στο ίδιο πεδίο επειθερίας της βούλησης;

«Θα σας πω μια πραγματική ιστορία. Στη Γερμανία μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο πολλοί στρατιώτες παρέμεναν αιχμάλωτοι στη Ρωσία. Μια γυναίκα περιμενει το σύζυγό της, τα χρόνια περνούσαν κι εκείνος δεν επέστρεψε. Της έλεγαν να ξαναφτιάξει τη ζωή της, αυτή όμως ήταν σίγουρη ότι θα γιρίσει. Τελικά, ο σύζυγος ήρθε στην, έπειτα από δεκαετεύς. Δεν γράκεται για θαύμα, είναι πραγματικότητα. Ένα πραγματικό θαύμα είναι ένα γεγονός που προέρχεται από το μη αισθητό σε εμάς κόσμο, από μια άπηλη διάσταση, που δεν μπορούμε να αγγίξουμε ή να δούμε. Δεν πιστεύω στα θαύματα που πάνε ενώπιο στους νόμους της φύσης. Προσωπικά, δεν πιστεύω ότι κρειαζόμαστε ανεξήγητα πράγματα για να αποδείξουμε την ύπορξη του Θεού. Αντί για το ανεξήγητο, προτιμώ την έξην «μυστήριο»».

■ Ποιες είναι οι πιθικές υποχρεώσεις της σύγχρονης επιστήμης;

«Ευτυχώς, η επιστήμη δινεί γίνεσις σε πολλά θέματα του ανθρώπου. Θεωρώ όμως ότι δεν πρέπει να φέρνουμε σταδιάρια των ανακαλύψεων μας από απλή περιέργεια. Οι επιστήμονες έχουν σημαντική ευθύνη γι'

Στο Βιβλίο «Η αρχή των πάντων», εκδόσεις «Ουρανός», ο Κινηγκ επικειρεί να συμφιλώσει τη θεολογία με τις πιο προσφατες επιστημονικές ανακαλύψεις και προκατεί τους αναγνώστες να σκεφτούν βαθύτερα για την αρχή των πάντων, εγκαινιάζοντας ένα νέο ξεκίνημα στο διάλογο και την κατανόηση.

αυτά που ανακαλύπτουν και τον τρόπο που τα χρησιμοποιούν. Οι δυνατότητες είναι τεράστιες, απλά κανές δεν επιτρέπεται να κάνει άλλα δύσα μπορεί άμετρα και με απληστική! Οι καταστροφές είναι ήδη πολλές: στο περιβάλλον, στη γενετική, στην οικονομία».

■ Παρά την εξέλιξη των επιστημών, η πίστη στο Θεό δεν αντικαταστάθηκε από κάποια άλλη εννοιολογική και πνευματική πρόταση.

«Έχουμε οντικαταστάσει τις μορφές που δίνουμε στο Θεό. Στην αρχαιότητα ο Θεός ήταν ψυλή, μετά ο Θεός ήταν «πίσω από». Στη μοντέρνα έκφραση της μπροστής του Θεού το σύμπαν είναι «μέσα στο Θεό» και ο Θεός είναι «μέσα στο σύμπαν». Η πίστη δεν προσφέρει φυσικομαθηματικές πληροφορίες, αλλά χαρίζει στον άνθρωπο – και μάλιστα σε μια εποχή ραγδαίων ανακατατάξεων σε όλη την επίπεδα – μια γνώση προσαντολήμου. Τον βοηθά να ανακαλύψει ένα νόημα στη ζωή, του δίνει τη σιγουράδα της ασφάλειας μέσα σε αυτό το μεγάλο σύμπαν».

■ Είστε τόσο σιφής και σίγουρος, που πραγματικά θα ήθελα να μάθω: από πού αντικρίστε όλη αυτή τη βεβαίωτα;

«Έχω ένα όραμα, το οποίο βασίζεται στο μήνυμα της Βίβλου, χωρίς να είμαι μοιρασμένος μεταξύ της θρησκείας και των ανακαλύψεων της επιστήμης. Η συνάρετη των δρόμων της γνώσης και της πνευματικότητας που προσφέρει η φωτισμένη πίστη συμπυκνώνει το «όλιον». Θα μπορούσα να αναπλύω για ώρες τους πλόγους που έχω για την πίστη μου. Αλλά τελικά επαφίεται στον καθένα να σχηματίσει αυτή τη θεώρηση. Η μητροσύνη δεν εκβιάζεται, κερδίζεται με μάθηση και θίνωμα. Αυτή η πεποίθηση είναι μια μακρά διαδικασία εξέλιξης. Και, εντέλει, αν κάποιες αποδειχτεί δύναται η ζωή πλάθος, θα είμαι κερδισμένος ως προς τη ζωή. Θα έχω ζήσει ουσιαστικότερα και καλύτερα. Στοιχηματίζω πάντα υπέρ του Θεού και του Απείρου, εναντίον του μπρενός και του τίποτε!».

«Πιστεύω ότι δεν έχουμε προκύψει από το τίποτα, γιατί τίποτα δεν προκύπτει από το τίποτα.

Κι αναγνωρίζω ότι η πραγματικότητα του Θεού είναι ζήτημα προσωπικής σκέψης».